

In Memoriam Niek Kerkhoff

Jelle W.F. Reumer

Op 19 november 1994 is op 63-jarige leeftijd onze oud-secretaris/penningmeester en WPZ-lid van het eerste uur Niek Kerkhoff overleden.

Nicolaas Cornelis Kerkhoff werd op 31 mei 1931 geboren in Schiedam. Hij ging daar naar de 5-jarige H.B.S. en volgde vervolgens een H.B.O.-opleiding op het gebied van het management van de intramurale bejaardenzorg. Toen ik Niek leerde kennen, inmiddels zo'n 12 à 13 jaar geleden, was hij directeur van het Schiedamse bejaardentehuis "Thurlede".

"Rommel"

De beslommeringen en de zorgen die het leiden van een bejaardenhuis met zich mee brengt, werden door Niek en zijn vrouw weggewandeld in de natuur. Met hun beide dochters - Yvette en Anja - liepen ze dan door de duinen, op zoek naar planten en vogels. "Als dat ging vervelen, kwamen we via het strand terug. Bij die wandelingen raapten we dan rommel op", verklaarden Niek en zijn vrouw in een krante-interview in 1985. Die rommel, dat waren botten van zoogdieren die aanspoelden op het Maasvlaktestrand. Het zou uitgroeien tot een internationaal vermaarde collectie, die wetenschappers vanuit Alaska tot Moskou naar Nieks Schiedamse appartement deden reizen.

De vele contacten met wetenschappers maakten dat Niek Kerkhoff binnen de amateur-paleontologie een zeer aparte plaats innam. De "ontdekking" van zijn collectie als belangrijke bron van informatie over het Nederlandse Pleistoceen en Holoceen bracht Niek in contact met onderzoekers van universiteiten en musea. Hij bevond zich daardoor op het vaak wat gevoelige raakvlak tussen amateurs en professionals, en wist zich in beide kringen thuis te voelen.

Verzamelaar

Niek was een ras-verzamelaar, een eigenschap die overigens ook de fossiele botten ruimschoots ontsteeg. Behalve daarnaar, ging zijn belangstelling uit naar zulke verschillende dingen als Boeddha-beeldjes en kunst. En alsof zijn eigen botten-collectie nog niet genoeg was, beheerde Niek vanaf begin jaren '80 ook de collectie botresten van het Natuurmuseum in Rotterdam. In die tijd heeft hij de collectie twee maal volledig geordend en gecatalogiseerd: vóór de brand van 1987 en ná de brand. Daarnaast had Niek in het museum een belangrijke vraagbaak-functie. Dikwijls kwamen bezoekers - kinderen vaak - naar het museum met een gevonden bot of kies. Niek was altijd bereid om daar naar te kijken en er een oordeel over te vellen. De didactische kwaliteiten die hij daarbij ontwikkelde zorgden ervoor dat iedereen tevreden vertrok: zelfs als je een volstrekt oninteressant

varkenskluijfe had gevonden wist hij daar een zodanig interessant verhaal omheen te vertellen dat het toch een boeiende vondst werd.

WPZ

Vanaf de oprichting - nu lang geleden in de diertuin in Rhenen - was Niek bij de WPZ betrokken. Aanvankelijk als actief lid, maar op 23 april 1988 trad hij toe tot het bestuur. Op 13 april 1991 werd hij benoemd tot secretaris/penningmeester. Een drukke dubbel-functie, die hij met verve kon uitoefenen omdat hij inmiddels met vervroegd pensioen was gegaan. De correspondentie, de financiën, het verzenden van Cranium: Schiedam werd even het centrum van de WPZ. Nadat zich eind 1993 de fataal geworden hersen-tumoren openbaarden, trok Niek zich terug uit het actieve leven. Op 5 maart 1994 trad hij af als bestuurslid.

Publicaties

Met een publicatielijst - hieronder afgedrukt - van 22 artikelen en één boek leverde Niek ook op schrift een bijdrage aan het vak van de paleontologie. Wie de lijst bekijkt ontdekt dat hij eigenlijk bezig was om langzamerhand "op stoom" te geraken. Niek had nog veel plannen: fossiele hondachtigen, muskusossen en hyena's stonden op zijn wachtlijst om te worden bestudeerd. Zijn voortijdige dood verijdtelt helaas een verdere ontwikkeling en verbreiding van zijn kennis.

Met Niek Kerkhoff is voor de Nederlandse paleontologie in het algemeen, en voor de WPZ in het bijzonder, een belangrijke verzamelaar heengegaan. Wie hem beter kende, mist bovendien een humorvolle goede vriend.

Publicaties van Niek Kerkhoff:

1984:

1. De Maasvlakte als gids voor het Pleistoceen van West Nederland. Cranium 1(1): 9-10.

1985:

2. Problemen bij het determineren van rundermolaren. Cranium 2(2): 8.

1986:

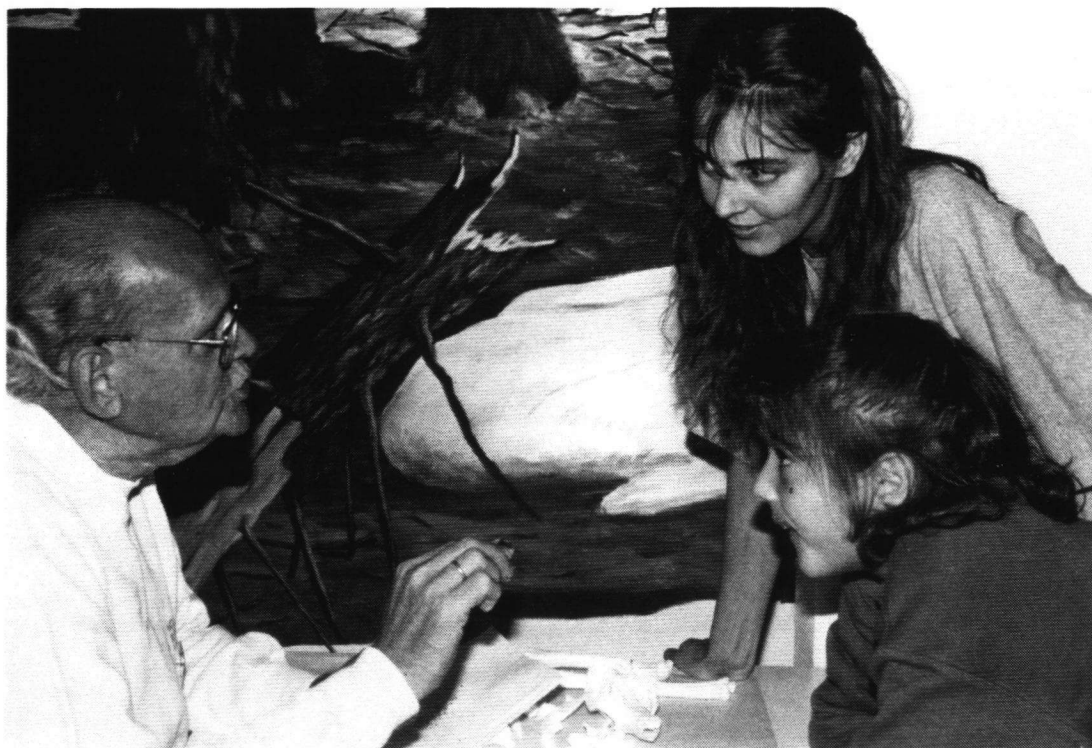
3. Een vondst van *Emys orbicularis*. Cranium 3(2): 76-77.

4. Zoogdierresten uit de Nederlandse bodem. Eigen uitgave, Schiedam: 71 pp.

1987:

5. Twee femora van *Erinaceus europaeus* LINNÉ en maten van Mustelidae. Cranium 4(1): 8-9.

6. Fossiele resten van *Emys orbicularis* LINNAEUS, 1758, de Europese moerasschildpad, van de Maasvlakte. Cranium 4(2): 59-66.

N. C. Kerkhoff op de Wetenschapsdag, oktober 1992 (Foto: Tineke van de Polder, Natuurmuseum Rotterdam).

1988:

7. Fossiele resten uit de Westerschelde bij Ellewoutsdijk. *Grondboor & Hamer* 42(3/4): 79-83.

8. *Castor fiber* LINNAEUS en *Trogontherium cuvieri* FISCHER. Verschillen in calcaneum, astragalus en epistropheus. *Cranium* 5(2): 101-106.

1990:

9. Roofdierresten van de Maasvlakte. *Cranium* 7(1): 47-49.

10. Wie het kleine niet eert... (resten van *Emys orbicularis* van de Belvédère en de Maasvlakte. *Grondboor & Hamer* 44(3): 55-57.

1991:

11. Een astragalus van *Odobenus* sp. *Cranium* 8(1): 11-12.

12. (met D. Mol) Nieuwe tongbeenfragmenten van Pleistocene zoogdieren. *Cranium* 8(1): 15-19.

13. (met E.J.O. Kompanje) Vondst van coracoïd van Reuzenalk op Maasvlakte in april 1981. *Dutch Birding* 3: 96-98.

14. (met D. Mol) Inventarisatie van de Nederlandse vondsten van de Muskusos, *Ovibos moschatus*. *Cranium* 8(2): 65-70.

1992:

15. Zoogdieren uit de Drentse bodem. Hoofdstuk 10 in: M. RAPPOL, red., *In de bodem van Drente. Lingua Terrae*, Amsterdam: 163-181.

16. Hond of wolf? *Cranium* 9(2): 89-104.

17. Linkshandig prehistorisch jachtgerei. *Westerheem* 41(6): 264-267.

1993:

18. Notities over de historie van de Pleistocene zoogdierpaleontologie in Nederland. *Cranium* 10(1): 5-17.

19. De vondst van de maand (mammoetkiesje dp2). *Cranium* 10(1): 46.

20. Zoogdier- en schildpadfossielen. Hoofdstuk 6 in: M. RAPPOL, red., *In de bodem van Salland en Twente. Lingua Terrae*, Amsterdam: 101-120.

21. (met J. van der Made) Artificially resedimented fossils from the Maasvlakte near Rotterdam. In: *Abstracts Premier congrès européen de paléontologie*, Lyon: 129.

1994:

22. Een aanwijzing voor vroege bewoning ten noorden van onze Waddenkust. *Westerheem* 43(1): 6-8.

23. Fossiele resten van de Europese moerasschildpad *Emys orbicularis* (LINNAEUS, 1758) uit de omgeving van Tegelen, Nederland. *Deinsea* 1: 1-30.

Publicaties over Niek Kerkhoff:

NICO DE VRIES: Miljoen jaar geleden: Olifanten en neushoorns op 'Maasvlakte'. *Rotterdams Nieuwsblad*, zaterdag 27 juli 1985, pagina 15.

KEES PLAISIER: Niek Kerkhoff, een volbloed verzamelaar. De collectiebeheerders, aflevering 2. *Straatgras* jaargang 2, nummer 4 (december 1990), pp. 2-3.